

DRAGOCJEN PRILOG RETROSPEKTIVNOJ BIBLIOGRAFIJI BOSNE I HERCEGOVINE:
Budimir Miličić: *Bibliografija izdanja Instituta za istoriju u Sarajevu i radova saradnika Instituta za period 1959 – 1999. godine*. Institut za istoriju, Sarajevo 2000., str. 546.

Imam izuzetnu čast da vam predstavim monografiju dr. Budimira Miličića, naučnog savjetnika Instituta za istoriju u Sarajevu *Bibliografija izdanja Instituta za istoriju u Sarajevu i radova saradnika Instituta za period 1959–1999. godine*.

Ova se dragocjena *Bibliografija* trebala pojaviti na stranicama *Priloga Instituta za istoriju*, u svesci 29. posvećenoj značajnom jubileju Instituta za istoriju – njegovoj 40-to godišnjici postojanja i uspješnog rada. No, obim *Bibliografije*, kao i obimnost radova sa znanstvenog simpozija o historiografiji u Bosni i Hercegovini održan u okviru obilježavanja jubileja u novembru mjesecu prošle godine, učinili su da se *Bibliografija* dr. Miličića sa pravom pojavi kao posebna knjiga u izdanju Instituta za istoriju.

Bibliografija je obima 546 stranica. Ima 2.954. bibliografske jedinice i odgovarajuće autorske registre. Bibliografska građa je podijeljena u tri veće sekcije: 1) Izdanja Instituta i publikacije izdate uz učešće Instituta (str. 17-24); 2) Radovi stalnih saradnika Instituta za Istoriju (str. 25-315); 3) Radovi spoljnih saradnika Instituta (str. 316-509).

Po njenom objavljivanju bili smo dvostruko iznenađeni:

Prvo – malo tko je vjerovao, a rijetko tko nagađao ili pretpostavljao da su saradnici Instituta za istoriju za 40 godina postojanja i rada publicirali gotovo 3.000 različitih priloga – publikacija različitog obima i oblika ... knjiga, članaka, građe itd.

Drugo – iznenađenje jeste u činjenici da je ova *Bibliografija* potpuni bibliografski pregled – što možemo zahvaliti izvanrednoj koncentraciji i pedantnosti bibliografa sakupljača – dr. Budimira Miličića koji je strpljivo bilježio svako javno pojavljivanje priloga svojih kolega iz Instituta.

Bibliografija nas – nadam se – ponovo suočava sa dugom, kvalitetnom i obimnom znanstvenom produkcijom najstarijeg i dugo vremena jedinog specijalizovanog istorijskog instituta u Bosni i Hercegovini.

Dr. Miličić će u svom predgovoru *Bibliografiji* statistički sumirati svoju bibliografiju odnosno performanse Instituta – dakle u njoj su popisani prilozi ukupno 46 stalnih naučnih saradnika Instituta i 411 spoljnih saradnika. Još nekoliko brojeva – godišnje su saradnici Instituta publicirali prosječno skoro 3 knjige, te prosječno oko 60 različitih vrsta priloga u različitim novinama i časopisima.

Nesumnjivo da će ova *Bibliografija* postati nezaobilazan priručnik svim onima koji se na ovaj ili onaj način dotiču sa proučavanjem historije Bosne i Hercegovine, jer je Institut za istoriju realizirao golem dio posla na istraživanju savremene bosanskohercegovačke historije, a njegove publikacije, posebno časopis *Prilozi uz Glasnik Zemaljskog muzeja, Godišnjak društva istoričara, Glasnik arhiva i arhivskih radnika Bosne i Hercegovine*, kao i izdanja *Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine* – predstavljaju jezgro najuticajnijih bosanskohercegovačkih časopisa.

No, vratimo se *Bibliografiji*. U oskudnosti postojećih historiografskih bibliografija – *Bibliografija* dr. Miličića biće više nego dragocjen izvor osnovnih saznanja o historiografiji Bosne i Hercegovine.

Posebno bih istakao njenu razgranatu, ali u biti jednostavnu i upotrebljivu strukturu s obzirom da je u pitanju stručna tematska bibliografija.

Prva sekcija *Bibliografije* obuhvata izdanja samog Instituta za istoriju i ima sekcije: Časopisi, Izvori, Zbornici znanstvenih skupova i hronologije.

Druga sekcija popisuje radove stalnih saradnika i treća sekcija *Bibliografije* radova spoljnih saradnika instituta, te posjeduje sofisticiranu podjelu na 17 odnosno 13 skupina dobivenih kombinacijom tematike i vrste publikacije.

Tako su posebno predstavljene monografije, sintetički i srodni radovi, zatim publikacije izvora, udžbenici, te članci i ostali prilozi publicirani u časopisima.

Tematski su posebno razvrstani prikazi i polemike, bibliografski prilozi kao i tekstovi objavljeni u dnevnoj štampi, memoarska kazivanja i slično.

Bibliografske reference su uvijek cjelovite uključujući čak i dodatak – ukoliko se ista bibliografska referenca pojavila u kraćenoj ili drugačijoj varijanti – obično u dnevnim novinama ili štampi, što je hvale vrijedan i dosta rijedak ali jedino mogući bibliografski postupak.

Nesumnjivo, da nas kvalitet ove *Bibliografije* kao i naša zatečenost obimom produkcije Instituta za istoriju dovode i do jednog drugačijeg pitanja koje indicira pojava ove *Bibliografije*. To je pitanje pisanja historije Bosne i Hercegovine. Da li je moguć takav projekat? Svakako da jeste, a čini mi se da bi prvi korak na putu ka pisanju historije Bosne i Hercegovine bilo uspostavljanje kompletne bibliografije historiografskih radova o Bosni i Hercegovini.

Bibliografija dr. Miličića prvi je korak ka uspostavljanju ovakvog velikog poduhvata i zadatka. Naime, ja se doista i profesionalno i lično nadam da je došlo vrijeme u kojem će bibliografski pregledi bivati ona pripremna, nužna predradnja svakom obuhvatnijem znanstvenom zadatku enciklopedijskog ili leksikografskog tipa.

Nažalost, broj raspoloživih i kvalitetnih bibliografija je toliko mali da nema mjesta pretjeranom optimizmu. Ako se ne varam, prethodna bibliografija historiografskih radova o Bosni i Hercegovini štampana je davne 1970. godine u šapirografskom izdanju, izdanju koje je iste godine kada je publicirano postalo i ostalo pravi bibliografski raritet.

Nešto povoljnija situacija bila je jedino sa tematskim bibliografijama regionalnog tipa koje je sa uspjehom izdavao Centar za balkanološka istraživanja Akademije nauka a fokusirala je iliologiju. Osnovni set te obimne bibliografije imao je i svoje redovite suplemente.

Međutim, sa olakšanjem mogu primijetiti da ova gotovo sumorna slika bibliografije na našim prostorima biva zamijenjena nešto vedrijim tonovima. prije svega, bibliografskim priloziima *Nacionalne i univerzitetske biblioteke Bosne i Hercegovine*, koja se aktivno uključila u obiman posao spremanja retrospektivne bibliografije Bosne i Hercegovine.

Slijede – nadalje – bibliografije koje su nastale isključivo entuzijazmom pojedinaca bibliografa – da napomenem izuzetno vrijedan zajednički rad Lamije Hadžiosmanović i Emine Memije – *Bibliografija časopisa Biser*, i uspješnu bibliografiju *Sarajevskog cvjetnika* – magistarska radnja Senade Dizdar, kao i kompleksnu bibliografiju rukopisa lijepe književnosti Lejle Gazić – nažalost, koja jeste i najtužnija bibliografija, jer je jedino preostalo svjedočenje o rukopisima koji su nekada krasili zbirku Orientalnog instituta u Sarajevu.

Na kraju, ako bih mogao dodijeliti neki laskav atribut kolegi dr. Budimiru Miličiću za njegov bibliografski rad – onda mi dozvolite da sačinim slijedeće poređenje. Čini mi se, da dr. Miličić ponovo donosi duh i dah sigurno najvećeg bosanskohercegovačkog bibliografa – Ferdinanda Velca, te sa Velcom dijeli i predmet interesa – ali i neizmjernu ljubav prema sakupljanju i bilježenju bibliografskih izvora.

Na tom putu, uvjeren sam, da će dr. Miličić u godinama što predstoje, učiniti isto ono što je i Ferdinand Velc uradio, sačiniti potpunu bibliografsku sliku Bosne i Hercegovine. Želio bih ohrabriti dr. Miličića da to i učini.

Kemal Bakaršić